

JOGI ELEMZÉS A BUDAPESTI CSILLAGHEGYI ÖBLÖZET (RÓMAI PART) HELYZETÉRŐL

2017. december 19.

1. Bevezető és történeti tények
2. Politikai helyzetkép
3. Jogi helyzetkép
4. Gátépítési helyzetkép
5. Az engedély visszasságai
6. Összefoglalás

1. Bevezető és történeti tények

A Római-part – más néven Csillaghegyi öblözet – a budapestiek számára fontos vízparti kikapcsolódási hely, aminek értékét különösen nagyra növeli eredeti, természetes állapota. A fás vízpart a **Duna utolsó budapesti természetes része**.

Budapest III. kerület, Királyok útja és a Nánási út közötti területet ismerik Római-partként, ami az Újpesti hídtól a Pünkösdfürdő hajóállomásig nyújtózkodik. A 19. századtól fogva használatos üdülőközpontként (vízi sportokra alkalmassága, vendéglői és nyaralói miatt). Az 1970-es évek vége után a látogatottsága csökkenni kezdett, a 2000-es évekre a csónakházak állapota leromlott, *áron alul értékesítették őket, helyükre új épületek kerültek*.

Az ártérben (hullámtérben) építkezés mindig is folyt, kisebb részben engedéllyel, nagyobb részben *engedély nélkül*; nemcsak hullámtérbe való építmények emelésével, hanem védett területre szánt építményekkel is. A 2000-es évek új épületei között lakóparkokat is találunk már.

Az 1953. év nagy árhulláma után épült meg a nyúlgát a Nánási út – Királyok útja mentén. 1981-ben készült el a Barát-patak torkolata és a Pünkösdfürdő utca között a Békásmegyeri lakótelepet védő gát.

Az árhullámokat (melyekből a jelentősebbek dátumai: 1941, 1953-54, 1965, 1980-81, 1991, 1997, 2002, 2006) a helyiek tudomásul vették, **az újabb beruházások jogosultjai azonban már nagyobb biztonságot szeretnének**.

2. Politikai helyzetkép

Általános vélemény szerint névleg az árvizek ellen, valójában azonban az újabb beruházások jogosultjainak érdekeit védendő, a Főváros gátat építene. A gáttal ugyanis az ártéri (hullámtéri) mivoltuk miatt olcsóbb telkek egy csapásra építési telkekké válnának, ami hatalmas árnövekedést eredményezne. Csakhogy ezt az árnövekedést megint közösségi – hazai és európai – forrásokból finanszíroznánk, anélkül, hogy az érdekeltek a pénzügyi terhekből bármennyit is vállalnának (pl. értéknövekedési adó fizetésével), vagyis a gazdagodást a közösség terhére érnék el úgy, hogy a pénzügyi terhelés mellett még jelentősebb áldozatokat is kellene vállalni: megváltoztatni a természetvédelmi és rekreációs szempontból oly értékes Duna-partot.

A kommunikációs szempontból árvízvédelmi kérdéssé tett Római-parti gát tehát az ellenzők szerint egy ingatlanpolitikai érdekérvényesítés, ami miatt feláldozandó a természeti érték.

A mindenkori ellenvetéseket figyelmen kívül hagyva a Főváros 2017. április 5-én mobilgát építését határozta el tehát az érintettek bevonása nélkül, sőt, változatok felállítása nélkül, kockázatelemzés nélkül. A lakosság mobilizálódott, ellenállt, népszavazási kiírásért szerveződtek. Ezért a Fővárosi közgyűlés hatályon kívül helyezte az áprilisi határozatát.

3. Jogi helyzetkép

3.1. A hullámtér építményeivel kapcsolatos felelősség

A hullámtér vizsgálatát sok egyéb szempont mellőzésével a fizikai, építésügyi és jogi megközelítésre érdemes ebben a fejezetben korlátozni.

A víz áradásának határait az ember ösztönösen figyelembe veszi, mert azok egyben a veszélyzóna határai is. Az árvíz elemi csapás: ugyanolyan ösztönös reakciót vált ki az emberből, mint a tűz, a földrengés. A víz áradásának határai könnyűszerrel megfigyelhetők, ezért a veszélyzóna határainak nem észlelése lehetetlen. Aki a jelek ellenére mégis hullámtérben tartózkodik, figyelembe veszi a veszélyzóna határait: visszavonul áradáskor (tehát állandó tartózkodási helyet ott nem létesít), vagy olyan helyet választ, ami az áradással számolva is biztonságos (ideiglenes, lábakon álló üdülőt használ, vagy gátat épít).

Az egyén válláról leveszi e felelősséget a közösség, amikor meghatározza a hullámtér határait. A közösség a hullámteret nem védi, ezért ide nem építhető állandó lakhely (építési engedély nem szerezhető, csak ideiglenes építményekre). A hullámtéren kívül viszont a közösség megszervezi árvíz elleni védekezéssel a biztonságot, egyben az állandó lakhatást. A 46/1999. Korm. rendelet (hullámtéri rendelet) tiltásokat fogalmazott meg a beépítés ellen, de ezt a 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelettel hatályon kívül helyezték.

Az Óbuda-Békásmegyer Városrendezési Szabályzata szerint a Római-part hullámtér. Hullámtérnek nevezi ugyanis a 21/2006. (I.31.) Korm. rend. 1. §¹ (és az ezt hatálytalanító 83/2014. Kormányrendelet) azt a területet, ami a part vonala és az árvízvédelmi vonal között terül el.

Az épített környezet kialakításáról és védelméről szóló 1990. évi LXXVII. törvény és a 253/1997. Korm. rend. az országos településrendezési és építési követelményekről fogalmi szerint a hullámtér beépítésre nem szánt övezet, az itteni ingatlanok védelme a tulajdonosok felelőssége.

Budapest Településszerkezeti Terve is hullámtérnek nevezi a Római-partot. Óbuda-Békásmegyer Városrendezési Terve (116. §) szerint is hullámtér ez a Duna-parti rész. Azonban a *III. kerület hatáskörébe tartozó (!) Építési szabályzat*² már üdülőövezetként említi a Római-partot.

---

¹ hullámtér: a folyók, vízfolyások partvonala és az árvédelmi f védvonal közötti terület;

² a 32/2001. (XI.30.) sz. rendelet (Óbuda Városrendezési és Építési Szabályzata <http://docplayer.hu/5493099-Obuda-bekasmegyer-onkormanyzat-32-2001-xi-30-o-k-szamu-rendelete-obvsz.html>)

Arra hivatkozással, hogy az Ingatlan-nyilvántartásban a hullámtér jelleget fel kellett volna tüntetni a 2011-ben (!) módosított Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgtv.) újonnan beiktatott 27. § szerint³, és ha az ingatlan-nyilvántartásban ez nem történt meg, akkor – tekintettel az ingatlan-nyilvántartás közhitelességére – az adott terület nem is tartozik a hullámtérbe. Ha pedig nem oda tartozik, akkor minden bizonnyal üdülőövezet.

Óbuda Önkormányzata, mint építési hatóság építési engedélyeket adott ki a Római-partra, ami ellentétes volt mind a törvényekkel, mint a fővárosi településszerkezeti tervvel, mind a III. kerület városrendezési terveivel, hiszen a hullámtér beépítésre nem szánt terület – ellenben a III. kerületi Építési szabályzat a Római-partot az „üdülőövezetként” tartja nyilván, azaz a beépítésre szánt területek közé sorolja.

Az engedélykiadások időpontjában az illetékes önkormányzat polgármestere az a személy, aki jelenleg a Főváros polgármestereként küzd a hullámtér mobilgáttal történő megvédéséért.

A fővárosi városvezetés a kommunikációjában 2017-ig kerülte a Római-part hullámtérként említését, az csak üdülőterületként jelent meg.

Összefoglalva: a beépíteni tilos hullámtér beépíthetőségét jogszabálmódosításokkal próbálták elérni (a hullámrendelet hatályon kívül helyezése, a Vízgazdálkodási törvénybe ingatlan-nyilvántartásra vonatkozó szakaszt iktattak, a helyi építési rendeletet ilyen irányban alakították), a beépítésre nem szánt olcsóbb telkekre építési engedélyeket adtak ki, **maid a felelősség csökkentésére gát megvalósítását tervezték elő.**

4. Gátépítési helyzetkép

A Főváros 2017. április 5-én hozott határozatával (229/2017. Főv. Kgy.) rendeletben írta elő a part-menti vonalra építendő mobilgát megvalósítását. E határozatát a Főváros csak formálisan egyeztetett⁴, valós alternatívákat nem állított, a műszaki-gazdasági, kockázatértékelési dokumentációt nem, vagy késéssel bocsátotta az érdeklődők rendelkezésére.

Közben a mobilgát építése kismélt beruházássá vált (2015. évi CXVI. tv.), amivel a szokásos engedélyezési határidők jelentősen csökkentek.

A Főváros közbeszerzést írt ki a mobilgát terveire, amit a Tér Team Kft. nyert el.

---

³ **27. §** A 20. § (1) és (2) bekezdése alapján megállapított vízvezetési és vízhasználati szolgalmi jogot az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni, továbbá a 21. § szerinti vízkárelhárítási célú tározóban, a 25. § (3) bekezdése szerinti védőterületen, **a nagyvízi mederben**, illetve a parti sávban **való elhelyezkedés tényét, mint jogi jelleget a vízügyi hatóságnak az érintett ingatlanra vonatkozó jogerős határozata alapján az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyezni**

⁴ az önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX: tv. 6. §., 53-54. §§, az 53/2014. (XII. 12.) Főv. Kgy. rendelet a Fővárosi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról 61. § és 62. § és Óbuda 9/1995. (VI. 1.) rendelete XI. fejezet A lakossággal való kapcsolattartás 66. § 1. szabályozza a lakossággal való kapcsolattartást. A közmeghallgatásra való felhívás, az esemény megszervezése, a közmeghallgatáson felvetett érvek érdemi megválaszolása – az érintettek szerint – csak formálisan tett eleget az előírásoknak.

A civil ellenállás felerősödött, népszavazást kezdeményeztek a szövetségbe tömörült ellenzéki pártok és elkezdtek az aláírásgyűjtést, melynek fókuszában az állt, hogy a szavazók egyetértenek-e a Fővárosi Közgyűlés 2017. április 5.-i döntésével. A választópolgárok pozitív döntésére reagálva a Fővárosi Közgyűlés gyorsan hatályon kívül helyezte a népszavazási kezdeményezés középpontjába került döntést, így akadályozva meg azt, hogy a lakosság hivatalosan is kinyilvánítsa ellenérzését a Főváros döntésével szemben.

Azonban a 2017. április 5.-i határozat hatályon kívül helyezése előtti napon (!) a Főváros nevében eljáró Tér Team által beadott környezetvédelmi engedélykérelemre az eljáró Pest Megyei Kormányhivatal Érdi Járási Hivatala a PE-06/KTF/28905-83/2017 számú határozatával a környezetvédelmi engedélyt meg is adta.

A civilek a döntés ellen fellebbeztek 2017. novemberének első napjaiban.

Jelenleg folyik a fellebbezési eljárás, a másodfokú döntés 2018. januárjának közepére várható. A másodfokú döntés civilek számára kedvező alakulásának reményét az a számos törvénytelenység alapozza meg, amit a fellebbezésben is bemutatnak.

5. Az engedély visszasságai

5.1. Változás a kérelmező helyzetében

Mint *köztudott* tehát, a fent megjelölt környezetvédelmi engedély megadásáról szóló határozat napja (2017. október 13.) után⁵, a kihirdetés (2017. október 17.) másnapján Budapest Főváros Önkormányzata a 2017. október 18.-i határozatával⁶ hatályon kívül helyezte a Csillaghegyi öblözet Duna-part menti nyomvonalra építendő árvízvédelmi gátjáról szóló 229/2017. (IV.05.) Kgy. határozatát, kimondva egyben, hogy *a hullámtérben egy később meghatározandó nyomvonalra* kerül majd a létesítmény. Ennek a visszavonásnak az indoka tehát a népszavazási kezdeményezés bírósági engedélyezése volt, amely népszavazás ***egészen pontosan a Duna-part menti nyomvonal ellen, illetve azt ezt előíró közgyűlési határozat ellen*** indult.

Vagyis a gát nyomvonaláról jelenleg pontos elhatározás nincsen. A visszavonó közgyűlési határozatban szerepeltetett „hullámtér” magában foglalja ugyan a Duna-parti nyomvonalat is, ettől azonban a létesítmény konkrét helye továbbra sem ismert. Olyan létesítményre viszont nem kérhető környezetvédelmi engedély, aminek a helye pontosan nem ismert.

Tekintetbe kell venni azt is, hogy a választói akarat – Bús Balázs III. kerületi polgármester szerint a megkérdezettek 59%-a⁷ – a Duna-parti nyomvonalat elutasítja. Ezért Budapest Főváros Önkormányzata a választói és a közgyűlési – azaz a politikai és jogi – felhatalmazását is elveszítette arra a nyomvonalra építendő létesítményre nézve, amelyre a környezetvédelmi engedélyt a hatóság kiadta.

---

⁵ A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv. (továbbiakban Ket.) 102. § (2) szerint a fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók.

⁶ (<http://budapest.hu/Lapok/2017/fovarosi-kozgyules-a-hullamterben-epul-a-csillaghegyi-oblozet-arvizvedelmi-muve-kesobb-pontositjak-a-nyomvonalat.aspx>)

⁷ Budapest Portál: „Hangsúlyozta, hogy az általuk végeztetett közvélemény-kutatás szerint az óbudaiak 59%-a azt mondja, a Duna-parton kell védekezni – azaz a 70 hektáros hullámtérben él ket is meg kell védeni – úgy, hogy a természetközeli állapot is megmaradjon.” (<http://budapest.hu/Lapok/2017/fovarosi-kozgyules-a-hullamterben-epul-a-csillaghegyi-oblozet-arvizvedelmi-muve-kesobb-pontositjak-a-nyomvonalat.aspx>)

Márpedig Budapest Főváros nem kérelmezhet engedélyt olyan létesítményre, amire vonatkozóan a Fővárosi Közgyűlés kifejezetten visszavonta a felhatalmazást. A 314/2005. (XII.25.) Kormányrendelet (továbbiakban 314/2005. Kormányrendelet) 2. § (1) b) szerint viszont környezethasználó csak az lehet, „aki a tevékenység megvalósítását kérelmezi, vagy olyat folytat”. Így a visszavonás után Budapest Főváros nem lehet kérelmező a Duna-part menti nyomvonalra építendő létesítményre (legalábbis újabb ellenkező tartalmú fővárosi közgyűlési határozatig).

5.2. valós társadalmi vita elmaradása

A 2003/35/EK (2003. május 26.-i) irányelvhez kapcsolódó, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. tv. 6. cikk (2) b) szerint az érintetteket a lehetséges döntésekről és következményeiről tájékoztatni kell.

A Fővárosi Közgyűlés a környezetvédelmi engedély kérelmezése előtt változatokat csak az általa megjelölt szervek által készített szakvélemények formájában tanulmányozta, a döntését ezek alapján rögtön meg is hozta, a Duna-part menti nyomvonalú létesítmény mellett elkötelezve magát.

A nyomvonalak társadalmi megvitatását a Fővárosi Közgyűlés nem kezdeményezte, pedig az idézett tv. 6. cikkének 2. bekezdése szerint ezt már a tervezés korai fázisában meg kellett volna tennie⁸. Ugyanennek a cikknek a 6. bekezdése a lehetséges alternatívák ismertetésének kötelezettségét is előírja.

Az alternatívák társadalmi megvitatásának a mulasztását a Fővárosi Közgyűlés maga ismerte el FPH028/50-35/2017. sz. előterjesztésében (3. sz. *mellékletként csatolva*), melyben számot vet a Lányi András-féle munkacsoport „ellenjavaslatával”, elutasítva azt, majd befogadja Bús Balázs III. kerületi polgármester úr javaslatát a kerítések vonalában húzódó nyomvonal megvalósíthatóságának vizsgálatáról. Ez az előterjesztés bizonyítja tehát, hogy a környezetvédelmi engedélykérelem beadása előtt a Fővárosi Önkormányzat csak a maga választotta szakértőket hallgatta meg, a társadalom (érintettek) bevonására érdemben nem került sor.

A létesítmény társadalmi vitájára szervezett formában először a hatóság I. fokú szerve által kiírt közmeghallgatáson került sor, ez azonban a változatok érdemi megvitatására nem volt alkalmas, hiszen csak a Duna-part menti nyomvonalat tárgyalta.

Elismeri a viták hiányát maga a Főpolgármester is, aki televíziós (tévéhíradós, Egyenes beszéd-béli) nyilatkozataiban rendre hangoztatja, hogy a 2017. október 18.-i Kgy. döntés után már vitatkozhatnak a felek.

Megállapítható tehát, hogy az eljárásba az érintetteket a Kérelmező nem vonta be, ezzel megsértette a 2001. évi LXXXI. tv. idézett szakaszát.

Ennélfogva műszaki-társadalmi aspektusú bizonyítás nélkül marad az, hogy az elérni kívánt cél (a Csillaghegyi öblözet árvízvédelmi biztosítása) valóban a környezetvédelmileg legelőnyösebb formában valósulna-e meg a környezetvédelmi engedély tárgyaként meghatározott létesítménnyel. Márpedig az idézett 2001. évi LXXXI. tv. 6. cikk. 8. bekezdése

---

⁸ A 2017. márciusi lakossági fórumon a változatokat nem lehetett érdemben vitatni azok kidolgozottságának eltérő foka és az előírásoknak (KEHOP Útmutató árvízvédelmi tanulmányhoz 1.4.0. és 1.3.0. stb.) való nem megfelelés miatt.

szerint valamennyi félnek – ideértve a Fővárosi Közgyűlés mellett a Tisztelt Hatóságot is – a kellő mértékben figyelembe kell vennie a társadalmi vita eredményeit.

Az alternatívák érdemi közösségi vizsgálata és megvitatása elengedhetetlen olyan környezetvédelmi kérelemhez-engedélyhez, ami környezetvédelmi szempontból a legjobb megoldást jeleníti meg: a környezetvédelmi szempontból legjobb megoldás általános jogszabályi elvárás (lásd lejjebb).

5.3. Az FKI-KHO 35100-12543-11/2017. ált. számú szakhatósági állásfoglalás

Az állásfoglalásban olvasható (környezetvédelmi engedélyről szóló határozat, indokolás, 11. old. 4. bekezdés), hogy „(...) a hosszú és nagyfelbontású talajvízszint regisztrátumok és a terület kavics teraszára jellemző, helytől függő tározási tényezőre vonatkozó ismeretek hiányában nem készíthető el a Csillaghegyi-öblözet talajvíz áramlását szimuláló tranziens modell. Ezért a védmű alépítményének hosszú távú hatása jelen pillanatban nem ismert. Ha a talajvíz hosszú időtávban, a védmű alépítményének hatására visszaduzzadna a tervezett szivárgó rendszer minden bizonnyal, kezelni tudja azt.⁹

A fentieket figyelembe véve kijelenthető, hogy a tervezett árvízvédelmi mű alépítménye ugyan megváltoztatja a területen jellemző talajvíz áramlási helyzetet, de a tervezett szivárgó rendszer kezelni tudja a felszín alatt vízszinteket.”

A szakhatósági állásfoglalás tehát arra jut, hogy a hosszú távon „nem ismert” minden bizonnyal kezelhető, egy bekezdéssel később pedig már kijelenti, hogy „kezelni tudja”, - mindezt anélkül, hogy bármiféle indokolással, bizonyítékkal támasztaná alá.

Ehhez képest a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet 8. § szakasz szerint „A felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása érdekében tevékenység csak c) úgy végezhető, hogy hosszú távon se veszélyeztesse a felszín alatti vizek jó állapotát, a környezeti célkitűzések teljesülését.”¹⁰ A szakhatósági állásfoglalás ezzel szembe megy, amit feltétlenül korrigálnia kell a II. fokon eljáró hatóságnak.

A KHT nem igazolja, hogy a projekt a fenti környezetvédelmi követelményeknek megfelel-e. Hiszen a józan ész a „nem ismertből” semmiféle bizonyosat levonni nem tudhat, ezért a fenti támogató szakhatósági állásfoglalás logikailag hibás, jogilag pedig törvényellenes.

Felmerül a kérdés: a szakhatóság által is elismert kockázat bekövetkezésekor generált költséget vajon ki fogja viselni? a közösség? Ha az 1995. évi LIII. tv. 79. § (1) b) alapján a környezetvédelmi hatóság biztosíték adására kötelezné a kérelmezőt, vagy biztosítást kellene kötnie, vajon a biztosító társaság hány forintra becsülné a – műszakilag,

⁹ a központosási hibák az eredeti, idézett szöveg szerintiek

¹⁰ A Környezetvédelmi Engedély vízügyi szakhatósági állásfoglalásának (III. rész) 1., 2. pontja is utal arra, hogy a tevékenység végzése során maradéktalanul be kell tartani a 219/2004 (VII. 21.) kormányrendelet előírásait. Ezek közül a 4. § 4. d) pont szerint (a Víz Keretirányelvvel összhangban) igazolni kell, hogy „nem következik be a vízmozgás irányának olyan megváltozása, amely a felszín alatti víztest kémiai és fizikai állapotában jelentős és tartós tendenciózus változást eredményez veszélyeztetve a környezeti célkitűzések teljesítését.”, a szakhatósági vélemény által is idézett 8. § c) pontja szerint „úgy végezhető, hogy hosszú távon se veszélyeztesse a felszín alatti vizek jó állapotát, a környezeti célkitűzések teljesülését”, valamint a 10. § 1.c) szerint a tevékenység „nem eredményezhet kedvezőtlenebb állapotot, mint amit a felszín alatti víz, a földtani közeg (B) szennyezettségi határértéke vagy az annál magasabb (Ab) bizonyított háttér-koncentráció, továbbá az (E) egyedi szennyezettségi határérték, illetve kármentesítés esetében a (D) kármentesítési célállapot határérték jellemez...”.

tapasztalatilag – ismeretlen kockázatát? **Az ismeretlennek a környezeti kockázata nem hárítható a közösségre, a közösségért felelős (általa és érte működtetett) hatóságnak kötelessége az ilyen környezeti kockázatot jelentő tervet visszautasítania.**

5.4. A Budapest Főváros III. kerület Óbuda-Békásmegyér Önkormányzat Jegyzőjének, mint szakhatóságnak a VIII./1156-4/2017. sz. véleménye

E vélemény kapcsán az 1. fokú Környezetvédelmi hatóság nagyon helyesen megállapította, hogy nem felelt meg a 314/2005. Kormányrendelet 1. § (6b) bekezdésében¹¹ foglaltaknak. E szakasz előírja a jegyző megkeresését a településrendezési eszközökkel és az önkormányzati szabályozással való összhang megállapítása érdekében. A jegyző viszont e tekintetben nem nyilatkozott. Ekként az összhang nem volt megállapítható. A Kormányrendelet előírása a jegyzői vélemény alapján nem valósul meg.

Ismételt felhívásra a jegyző VIII./1156-5/2017. állásfoglalásában fenntartotta a VIII./1156-4/2017. sz. véleményét, amire tehát ugyanaz a megállapítás tehető, mint a fenntartott véleményre.

A jegyző utalt arra, hogy megkérdezte a tervező Utibert, aki viszont nem válaszolt éppen a közvélemény által oly fontosnak tartott fakivágások ügyében. Ahogy a jegyző válasza azt kifejezi: „(...) a fás szárú növényekkel kapcsolatos helyi környezet- és természetvédelmi szabályoknak való megfelelésről nem áll módunkban nyilatkozni.” Az 1. fokon eljáró Környezetvédelmi hatóság ezek alapján azt állapította meg, hogy a jegyző kifogást nem emelt. **Csak hogy a jegyzői kifejezett kifogás nem szükséges annak a következtetésnek a levonásához, hogy a kérelmező engedélyeztetési terve és az önkormányzati szabályozási eszközök közötti összhang nem állapítható meg. Ugyanis az összhang hiánya megállapítható a jegyző kijelentése alapján. Ezért az engedély ellentétes a 314/2005. Kormányrendelet idézett szakaszával.**

Megjegyzendő itt, hogy a tárgyi létesítmény nem felel meg a hatályos városrendezési terveknek, Budapest Főváros Településszerkezeti Tervének, az ÓBVSZ-nek, a Fővárosi első és másodrendű árvízvédvonalak részletes kimutatásának, ezekben ugyanis az elsőrendű védvonal a Nánási út – Királyok útja.

Nem felel meg továbbá az ÓBVSZ egyéb pontjainak sem: pl. 32. § (7), ami előírja a part árvízvédelmi töltéssel nem védett szakaszán a part menti fás ligetek megóvását, illetve a partvédelmet biológiai és kertészeti eszközökkel rendeli megóvni.

5.5. Budakalászi jegyző állásfoglalása

---

¹¹ 314/2005. Korm. rend. 1. § (6b)⁸ A környezetvédelmi hatóság az előzetes vizsgálati, a környezeti hatásvizsgálati, az egységes környezethasználati, valamint az összevont eljárásban - a tevékenységnek a helyi környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati szabályozásával, valamint a településrendezési eszközökkel való **összhangjának megállapítása érdekében** - belföldi jogsegély iránt megkeresi a tevékenység telepítési helye szerinti település, a fővárosban a kerület (a továbbiakban együtt: település) jegyzőjét.

Az I. fokon eljáró Környezetvédelmi hatóság szerint bár az engedélyezési eljárás tárgyaként szereplő létesítmény a budakalászi helyi szabályozással nincs összhangban, az összhang megvalósítható a vízjogi engedély jogerőre emelkedéséig. Véleményünk szerint ez képtelenség, illetve a II. fokon eljáró hatóság már vizsgálni tudja, hogy az összhang megvalósult-e.

Kérem tehát a II. fokú hatóságot, hogy az összhang megvalósítását ellenőrizze, hiánya esetén az engedélyt – szakhatósági állásfoglalásra hivatkozással – semmisítse meg.

5.6. Közmeghallgatáson felmerült észrevételekre adott érdemi válasz hiánya

A 314/2005. Kormányrendelet 10. § (1) szerint a közmeghallgatáson felmerülő érdemi észrevételeket a Környezetvédelmi hatóság érdemben vizsgálja. Nézetünk szerint releváns észrevételként merültek fel a következők:

- változatok kötelező, érdemi tárgyalása elmaradt,
- a társadalmi-gazdasági hatásvizsgálatok hiányoznak, a szociológiai és ingatlangazdálkodási felmérés szintén hiányzik, a terület- és tájhasználat jellege megváltozik, de ezt a terv nem megfelelően mutatja be, az emberi tényezőket figyelembe kell venni
- a hasonló állapotú szakaszokhoz képesti változás mértéke jelentős, a jó ökológiai potenciál elérése akadályozott, ökológiai szempontból kedvezőbb megoldást is vizsgálni kell az EU Víz Keretirányelv alapján
- fák sorsa ismeretlen, a védősáv folyamatosan változik (4 m vagy 10 m), a rézsűk elmosódhatnak; általános tapasztalat, hogy az előírt védősávot (és burkolati módot) az építkezések során nem tartják be
- kockázatkezelési tanulmány elégtelen (stabilitás, szivárgás stb.), havária terv hiányzik, üzemi bizonytalanságból (rongálódás) és balesetből fakadó kockázatok kezelésére a terv hiányzik
- a hatásterület megállapítása téves

A közmeghallgatáson elhangzott **észrevételekre érdemi válasz a támadott határozat indokolási részében nem szerepel, az csak arra utal**, hogy átteszi az FKI-KHO hatáskörét érintő észrevételeket véleményezésre a Katasztrófavédelemhez. Csakhogy az észrevételek között vannak olyanok is, amik kifejezetten a környezetvédelmi hatáskörök, és bár az indokolás szerint a döntés kialakításánál a hatóság a levegőtisztaság-védelmi, zajvédelmi, táj- és természetvédelmi észrevételeket érdemben vizsgálta, mégis hiányoznak a lakosságot leginkább érdeklő problémákra /a), b) és d) pontok/ adandó válaszok, **pedig az észrevételek sorra párhuzamba állíthatók az engedély hiányosságaival, nevezetesen:**

- (a) a változatok nélkül nem állapítható meg, hogy a kívánt cél eléréséhez melyik a legjobb megoldás (178/2010. 9. § (4) és 314/2005. kormányrendeletek, 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet 8. § a), **ennek hatástanulmányi, vagy bármely más úton történt bizonyítására való utalás nem szerepel az engedélyben**
- (b) a társadalmi-gazdasági hatásvizsgálatok hiányában nem állapítható meg a 314/2005. Kormányrendelet 6. (1a) bekezdésének való megfelelés „(1a) Az (1) bekezdés szerinti eljárás magában foglalja az ott felsorolt hatások következtében érintett népesség egészségi állapotában, valamint társadalmi, **gazdasági** helyzetében - különösen

életminőségében, területhasználata feltételeiben - várható változásoknak az értékelését.”

- (c) nincs igazolva az EU Víz Keretirányelvnek való megfelelés
- (d) nincs igazolva a helyi szabályzással való összhang, sőt az összhang hiánya állapítható meg
- (e) a szakhatóság által is ismeretlennek minősített tényezők alapján következtet a kockázatok kezelhetőségére (219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet 8. § szakasz), ami logikai és jogi abszurdum, **a havária terv az engedély előírásaiból egyszerűen kimaradt** (csak incidens után tett intézkedést kell bejelenteni, illetve a Ket. 127. és 134. § alkalmazhatóságára figyelmeztet), még a legalapvetőbb üzembalesetre (pl. mobilgát-szakadás, lakosság értesítése) és területhasználati, lakossági vonzataira sem tér ki az engedély, **ami a kolontári tragédia után elégtelen és elfogadhatatlan,**
- (f) az árvízi hatásterület meghatározásánál téves az érintett lakosság száma.

E fentiek miatt tehát a határozat nem felel meg a 314/2005. Kormányrendelet 10. § (1) bekezdésében előírtaknak¹².

5.7. Havária terv hiánya

A fentiekből látható, hogy az észrevételek és a hiányosságok mind a 314/2005. Kormányrendelet **6. sz. mellékletében felsorolt tényezők** (baleset, biztonság, havária, természeti és egyéb hatótényezők, üzemzavar, hatásviselő felek véleménye), **melyekre a környezetvédelmi hatástanulmány alapján az engedély indokolásának ki kellett volna terjednie.**

Az Árvízi Kockázatkezelési Tervnek megfelelő kockázatbecslés és –kezelés hiányosságai, a havária terv hiánya miatt az engedély ellentétes többek között a vizek többletéből eredő kockázattal érintett területek meghatározásáról... szóló **178/2010. (V.13.) Kormányrendelet 13. § szakaszával.**

5.8. Lakossági támogatás hiánya

Az ilyen jellegű projekt lakossági támogatottságának hiányát az illetékes önkormányzat polgármestere, Bús Balázs maga ismerte el nagy nyilvánosság előtt. A lakossági támogatás hiánya alapfeltétel az Európai Unió által támogatott minden projekt esetében.

5.9. Víz keretirányelvvel való összhang hiánya

Az engedély megadásakor az 1. fokon eljáró Környezetvédelmi hatóság elfogadta a Környezeti hatástanulmányban (01.01. verzió, 2.13.6. fejezet) leírt megállapítást, miszerint a 2000/60/EK Víz Keretirányelv által meghatározott környezeti célkiűzések teljesülését nem

---

¹² 314/2005. Korm. rend. 10. § (1) A környezetvédelmi hatóság az érintett nyilvánosságtól, a megkeresett szervektől, valamint a nemzetközi környezeti hatásvizsgálati eljárás során kapott, a környezeti hatások értékelése szempontjából lényeges észrevételeket a szakhatóságok bevonásával érdemben megvizsgálja.

befolyásolják negatívan a tervezett beavatkozások az érintett felszíni és felszín alatti víztestekkel kapcsolatosan, így a 4.7. cikk alkalmazása nem szükséges. Csakhogy a KHT e megállapítása téves, ugyanis a Duna Budapest víztestre és a Barát-patak víztestre ez a megállapítás nem érvényes. Ezek ugyanis az „erősen módosított” víztestek közé tartoznak (a városi funkciók miatt számottevően nem csökkenthető a parterősítéssel módosított mederszakasz hossza). Ennélfogva az engedélyezett terv környezeti szempontból nem kedvező, ugyanis az erősen módosított víztesteknél a jó ökológiai potenciál az az állapot, ami ésszerű javítások révén elérhető és környezeti szempontból kedvezőbb kialakításhoz vezet (Magyarország által is elfogadott ún. prágai módszer alapján, VGT2. 3.3.). A jó ökológiai potenciál mozaikszerű: a kedvezőtlen változást nem a víztest teljes hosszához, hanem ahhoz a szakaszhoz kell mérni, ahol a természetközeli viszonyok még fennállnak¹³. Az ökológiai potenciál meghatározásánál tehát hibás a KHT érvelése, miszerint a lokálisan károsító (!!!) hatások a víztest szintjén elviselhetők. **A kérelmező által is elismert (a közmeghallgatáson is kimondott) lokális romlás a víztest szinten is jelentősnek számít, ez pedig megalapozza a környezeti célkitűzés teljesíthetetlenségét; a 4.7. cikk alkalmazása szükséges.**

A keretirányelv a romlást csak bizonyos célok miatt tartja elfogadhatónak (4. cikk 7.), e célokba tartozik az emberi biztonság is, de csak akkor, ha műszaki megvalósíthatóság vagy az aránytalan költségek miatt más módon nem érhető el a célkitűzések. **Sem a környezeti hatástanulmány, sem az engedély indokolása nem támasztja alá azt, hogy a cél más módon nem érhető el.**

Megjegyzendő, hogy az Árvízi irányelv előírja a Víz Keretirányelvvel való harmonizációt. Vagyis a Víz Keretirányelv célkitűzéseinek teljesíthetelensége esetén környezeti szempontból kedvezőbb megoldás megvalósíthatóságát kell megvizsgálni. **Ezért a 4.7. cikk szerinti vizsgálat az Árvízvédelmi irányelv alapján is szükséges.**

A Keretirányelv 4.7. cikke szerinti vizsgálat szükséges, nélküle **az engedélyről szóló határozat nem adható ki.**

5.10. A Népegészségügyi szempontú értékelés hiányossága

A Népegészségügyi Főosztály a BP/FNEF-TKI/06428-3/2017. sz. szakvéleménye nem számol azzal, hogy az alapul vett környezeti hatástanulmányban a Duna és a talajvíz szádfallal való elzárásának mértékét a szerző hol 80%-osra teszi, hol 90%-kal számol (01.01. főanyag 4.2.3. fejezeti 146. oldal). A káros szintű talajvíz-emelkedés hatásait azonban csak a 80%-os mértékre számolja, ki kell tehát egészíteni a számításokat a projekt – és főleg a lakosság – szempontjából kedvezőtlenebb mértékre alapozott számítással. Egyáltalán nem foglalkozik a

---

¹³ Ez az újpesti partszakasszal együtt, kb. 5 km, vagyis a 3,1 km érintett partszakasz ehhez képest jelentős. Hibás tehát az az érvelés, miszerint a Római-part mentén várható hatások ugyan „lokálisan károsítóak, de víztest szinten elviselhetők”. **A Barát-patak** a VGT2 szerint természetes jellegű víztest, emiatt a környezeti célkitűzés a jó ökológiai állapot elérése. A víztest jelenlegi ökológiai állapota mérsékelt, tehát intézkedésekre van szükség. Ezek között szerepelnek a meder alakját és a parti növényzetet javító intézkedések, a víztest 40 %-át kitevő (a projekt által érintett) szabályozott alsó szakaszra is. Ezeknek az intézkedéseknek a végrehajtását a terv szerinti védelmi munkák kétségessé teszik. A töltések dunai árhullám szerinti megerősítését, mint megoldást a VKI 4.7 cikke szerinti vizsgálatot kell alátámasztani. Igazolni szükséges, hogy környezeti szempontból nem kedvezőbb megoldás-e a patak saját árvízszintje szerinti töltéskialakítás, árvízkapu létesítése és a dunai árvizek esetén szivattyús átemelés, szükségtározó kialakításával.

szakvélemény azzal, hogy a jelenlegi hullámtér alatt az áramlási viszonyok a gát miatt jelentősen megváltoznak, a talajvíz felszín közeli rétegének (ami a települések alatt vélhetően szennyezettebb) a Dunából árhullámkor érkező hígítása csökken-e, illetve emelkedő talajvíz esetén az épületek alapjaira veszélyt jelenthet-e az esetleg agresszív anyag tartalom, ami mindenkor származhat csatornaszivárgásból, permetszerből stb. Ezért a Népegészségügyi Főosztály szakvéleménye kiegészítésre szorul.

5.11. Az Országos Ökológiai Hálózatra gyakorolt hatás

A Római-part az Országos Ökológiai Hálózat ökológiai folyosóként kijelölt része, amit a környezeti hatástanulmány (KHT 01.01 főanyag 6.6.2.3.3. fejezet) is ekként jelöl, de az ebből származó kötelezettségeket figyelmen kívül hagyja. Márpedig az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 18. § szerint az ökológiai folyosók fennmaradását és zavartalan működését a hatósági eljárás során mindig vizsgálni kell, azonban ezt a kötelezettségét az 1. fokon eljáró hatóság is figyelmen kívül hagyta.

Egyébként a természetvédelemről szóló 1996. évi törvény 16. § (5) szerint a természet közeli vízpartokat meg kell őrizni, természetkímélő megoldásokat kell választani a vízépítés során. E fenti előírások ugyancsak erősítik azt az elvárást, hogy **vizsgálni kell környezeti szempontból kedvezőbb megoldást jelentő változatot.**

5.12. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal való összhang hiánya

A fentiek alapján megállapítható, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Program /27/2015. (VI. 17.) OGY határozat/ konkrét célállapotainak (5.2.1.1. és a melléklet 2.1.1. része az ökológiai folyosókról) az engedély ellentmond¹⁴. Márpedig a 314/2005. Kormányrendelet 10. § (7)¹⁵ szerint **ellentmondás esetén kizárt az engedély megadása.**

5.13. Közbeszerzési tisztázatlanságok

Európai parlamenti képviselői kezdeményezésre a Közbeszerzési Döntőbizottság Elnöke eljárást indított, megvizsgálandó a mobilgát tervezésére kötött szerződést. A Főváros nevében tudniillik a Főváros által többségében tulajdonolt Fővárosi Csatornázási Művek kötött szerződést – közbeszerzés kiírása nélkül – a különböző tervezési munkákra, azonban a munkák együttes értéke eléri a közbeszerzési értékhatárt. Nem kerülhető meg azzal sem a közbeszerzési eljárás, hogy a megrendelést nem közvetlenül a Főváros adta. Az eljárás során a hatóság szabálytalanságokat állapított meg.

---

¹⁴ a Római-part maga is ökológiai folyosó

¹⁵ 314/2005. Korm. rend. (7) A környezetvédelmi engedély megadására irányuló kérelmet el kell utasítani, ha a tervezett tevékenység gyakorlása akadályozná a) a Nemzeti Környezetvédelmi Programban [Kvt. 40. §] meghatározott környezeti célállapotok elérését;

6. Összefoglalás

A Római-parti kérdéskör komplex, mert alapvető értékek ütköznek egymással. Az árvíz elleni védekezés, a – talán – jóhiszeműen szerzett javak védelme és értékének emelése, a nagy hagyományú rekreációs terület természeti értékeinek védelme olyan igények, amiket nagy körültekintéssel kellene kezelni.

Bár az árvíz elleni védekezés **szüksége imperatív, mégsem adhat felhatalmazást az egyoldalú érdekérvényesítésre.**

A jelentős érdekek ütközésénél elkerülhetetlen sérelmek enyhítésének egyetlen és kizárólagos módja az **érdekegyeztetés és a kompromisszumkeresés.**

Kizárólag az érdekegyeztetés és kompromisszumkeresés mellőzéséből fakadó egyoldalú akaratérvényesítésnek tudható be a Római-parti helyzet ellentmondásossága, rossz szabályozása, jelenlegi feloldhatatlansága.

Budapest, 2017. december 21.

dr. Gutper Ildikó
ügyvéd